

**INTERVENCIÓ PER A LA PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA EN EL FESTEIG ENTRE
ESTUDIANTS D'INFERMERIA A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA**

PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA EN EL FESTEIG DELS ESTUDIANTS

Erica Briones Vozmediano, Filip Bellon, Esther Rubinat Arnaldo, Jose Tomás Mateos, Montserrat Gea Sánchez.

Departament d'Infermeria i Fisioteràpia, Universitat de Lleida. Grup consolidat de recerca en estudis en societat, salut, educació i cultura de les cures (GESEC), Universitat de Lleida.

RESUM:

Es planteja una intervenció per a sensibilitzar a estudiants del Grau en Infermeria de la Universitat de Lleida sobre la violència en el festeig, mitjançant una metodologia participativa consistent en una activitat de gravació en vídeos amb role playing. Amb aquesta activitat es pretén que l'alumnat reforci els continguts apresos sobre la prevenció i identificació de situacions de violència de gènere, i aprendre eines per a la resolució de conflictes de parella de manera saludable.

ABSTRACT:

An intervention is proposed to raise awareness among students of the Degree in Nursing at the University of Lleida about dating violence in young couples through a participatory methodology of active experimentation consisting of a video recording activity using role-playing dynamics. These activities are intended to enable students to reinforce the content learned about promoting healthy relationships and preventing gender-based violence, identifying how personal and external actions can contribute to healthily resolving relationship conflicts.

PARAULES CLAU:

Infermeria, violència de gènere, prevenció, joc de rol, video

KEYWORDS:

Nursing, gender-based violence, prevention, role playing, video

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

DESENVOLUPAMENT:

Introducció:

La Violència de Gènere (VG) o violència de parella és un problema de salut pública per les greus conseqüències que té per a salut en les víctimes. La violència durant el festeig de la població jove és un problema de salut pública que va en augment (Vives-Cases, 2021). Es considera violència en les relacions de festeig de la població adolescent i joves a qualsevol tipus d'agressió intencionada d'un membre de la parella contra l'altre durant el festeig (Rubio-Garay, 2027).

Qualsevol tipus de violència és perjudicial tant per a la salut física com mental de les persones afectades, a pesar que ja hagi acabat l'abús (Potter, 2021). No obstant això, els professionals sanitaris refereixen enfrontar-se a un nivell elevat de dificultat per a indagar enfront de les possibles víctimes (Portela 2020); entre ells, els/les infermers/es, els qui tenen una posició privilegiada per a identificar possibles casos de violència a causa de la seva proximitat amb les/us pacients (Briones, 2022; Valdés, 2016). La capacitació és una eina vàlida per a la detecció, però els estudiants de ciències de la salut, els qui seran futurs professionals, refereixen escassa formació en VG i compten amb percepcions errònies enfront d'aquest problema. A més, la falta de confiança o la dificultat per a establir converses complicades no afavoreixen la situació (Portela, 2020).

En aquest sentit, l'experimentació activa mitjançant dinàmiques participatives com la gravació de vídeos emprant el joc de rol (Suarez, 2020), podria ser una manera de sensibilitzar a l'alumnat sobre les fases de la violència de parella, millorant així les habilitats transversals i la identificació de casos de violència en el festeig en el futur. Per exemple, el projecte *Lights, camera and action against dating violence* (Lights4Violence) (www.lights4violence.eu) es centra en promoure les capacitats dels adolescents per a millorar les seves relacions íntimes amb els seus companys a través de diferents activitats, que inclouen la gravació de vídeos (Davo-Blanes, 2019; Vives-Cases, 2021; Pérez, 2022).

Seguint aquest exemple, en aquest projecte d'innovació docent es planteja una intervenció en població jove universitària per a la prevenció de la violència en el festeig a través de la promoció de relacions de parella saludables.

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

Objectius

L'objectiu d'aquesta intervenció és sensibilitzar a estudiants del Grau en Infermeria sobre la violència en el festeig en parelles joves, mitjançant una metodologia participativa consistent en dues activitats de gravació en vídeos de dinàmiques de joc de rol. Amb aquestes activitats es pretén que l'alumnat reforci els continguts apresos, identificant com els actius personals i externs poden contribuir a resoldre els conflictes de parella de manera saludable.

- Enfortir la sensibilització d'estudiants d'infermeria sobre les situacions de control i abús durant el festeig, com a precedent de situacions de violència en l'edat adulta
- Reflexionar i identificar situacions que poden generar conflictes en la parella, treballar alguns conceptes implicats (com el sexisme i el xantatge emocional, entre altres), i com aquestes situacions podrien resoldre's actuant d'una altra manera.
- Identificar comportaments conflictius i d'abús entre les parelles joves que poden causar situacions de malestar i dependència emocional, com a precursors de futures situacions de violència.
- Promoure relacions de parella saludables entre els joves com a exemple per a la seva possible aplicació en la pràctica professional d'infermeria.
- Contribuir a la capacitat de els/as futurs/as infermers/as en l'abordatge de possibles víctimes de VG.

Mètode

L'assignatura on es pilotarà la intervenció educativa serà Determinants de la salut i salut pública (1r curs, 2n semestre) amb estudiants universitaris d'Infermeria de la Universitat de Lleida (UdL) matriculats en l'assignatura en el torn de matí i tarda (n=100).

Durant la classe teòrica del mòdul *El gènere com a determinant de la salut*, en el qual s'introdueix el tema de la VG com a problema de salut pública i les responsabilitats dels professionals sanitaris en la seva detecció i atenció, els protocols i normatives existents, s'exposarà també les característiques principals de la violència en el festeig i principals troballes dels estudis existents.

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

En la sessió de seminari (de 3 hores de duració), el grup es divideix en grups més petits de 20 alumnes, i es formaran petits grups de 3-5 estudiants (grups funcionals) per a realitzar les 2 activitats proposades.

ACTIVITAT 1: Identificació d'elements implicats als conflictes de parella i la seva resolució

El professorat ficarà dos exemples de casos o situacions hipotètiques (Quadres 1-4) que representen diferents situacions que poden derivar en un conflicte de parella, amb dues resolucions alternatives.

Quadre 1. Situació 1- Final 1

MARC: On eres ahir al vespre? Vas trigar molt a contestar els meus missatges.

SARA: Ho sento, Marc, vaig sortir a sopar amb la Carla i vam parlar una estona després.

MARC: La Carla, sempre és la mateixa història. No entenc per què t'agrada tant anar amb ella. Saps que no m'agrada gaire com t'influència.

SARA: És només una amiga, no passa res. Necessito veure també les meves amigues de tant en tant.

MARC: Però jo soc la teva parella, i últimament tinc la sensació que em deixes de banda. Què feieu exactament ahir? Qui més hi havia?

SARA: Només érem ella i jo. Amb qui vols que sigui?

MARC: No sé... Em comença a incomodar que no em diguis sempre on vas ni amb qui estàs. Prefereixo que m'avisis cada cop que quedis amb algú.

SARA: Marc, crec que això és exagerat... Necessito el meu espai i confio en tu.

MARC: Si de veritat confies en mi, demostra-m'ho. No costa res enviar-me un missatge i explicar-me les coses. Així jo també em quedo tranquil. Si no, no sé si podré seguir amb tu.

Quadre 2. Situació 1- Final 2

SARA: On eres ahir al vespre? Vaig veure que no contestaves als meus missatges.

MARC: Ho sento, Sara, vaig sortir a sopar amb la Carla i vam parlar una estona. Em vaig despistar i no vaig mirar el mòbil.

SARA: La veritat, em va fer una mica de cosa, però suposo que exagero. Vull confiar en tu.

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

MARC: Entenc com et pots sentir, però la Carla només és una amiga i em fa il·lusió que tinguis confiança en mi. Si vols, la propera vegada t'avisó abans perquè et sentis millor.

SARA: Gràcies per entendre'm. No vull que haguem de controlar-nos, però de vegades les inseguretats em venen al cap. Parlem-ne sempre que passi, d'acord?

MARC: Clar que sí! Prefereixo que ens expliquem les coses abans d'enfadar-nos. El més important és que ens respectem i confiïm l'un en l'altra.

SARA: Tens raó. Si algun cop em sento estranya o insegura, t'ho diré. I si et passa a tu també.

MARC: Perfecte! Així la nostra relació serà més forta.

Quadre 3. Situació 2- Final 1

SARA: Últimament, quan surts amb els teus amics, noto que després estàs més sec amb mi. Ja no em contes res del que feu.

MARC: Sempre igual, Sara. No puc fer res sense que m'ho preguntis tot. No pots deixar de controlar-me una mica?

SARA: No et demano gaire, només vull que siguis sincer amb mi. Em fa sentir malament no saber res.

MARC: Si vols saber-ho tot, ves amb mi i els meus amics, però no pensis que t'explicaré cada detall de la meua vida.

SARA: No entenc per què et costa tant dir-me amb qui has estat.

MARC: Doncs perquè em canses! Sempre estàs igual, i a sobre després et fas la víctima. La veritat és que prefereixo quedar amb qui vull sense haver de donar-te explicacions.

SARA: Però jo només vull que em tinguis en compte...

MARC: Mira, si tan poc confies en mi, potser no hauríem d'estar junts. A mi no m'agraden les noies que ho volen saber tot i mai en tenen prou.

Quadre 4. Situació 2- Final 2

SARA: Últimament, quan surts amb els teus amics, noto que després estàs més sec amb mi. Ja no em contes res del que feu.

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

MARC: No és veritat, simplement m'agrada tenir també el meu espai. No vull estar explicant cada detall de tot el que faig.
SARA: Però jo t'ho conto tot! Em fa la sensació que et vols amagar coses. Saps que això no em fa sentir bé, oi?
MARC: No m'amago de res, però sembla que no en tens prou amb el que et dic. Sempre vols saber amb qui he estat, què he fet... Em sento vigilat!
SARA: Simplement m'agradaria sentir-me important per tu. M'agradaria que confiessis més en mi i compartissis més coses.
MARC: I tu podries entendre que no sempre vull parlar de tot, que de vegades necessito aire. No vull haver de justificar sempre el que faig.
SARA: Potser tens raó, però si poguéssim parlar-ho sense discutir... No vull que això ens separi.
MARC: Parlem-ne amb calma. Vull que estiguem bé, però sense sentir-me pressionat. Et sembla bé?
SARA: Últimament, quan surts amb els teus amics, noto que després estàs més sec amb mi. Ja no em contes res del que feu.
MARC: No és veritat, simplement m'agrada tenir també el meu espai. No vull estar explicant cada detall de tot el que faig.
SARA: Però jo t'ho conto tot! Em fa la sensació que et vols amagar coses. Saps que això no em fa sentir bé, oi?
MARC: No m'amago de res, però sembla que no en tens prou amb el que et dic. Sempre vols saber amb qui he estat, què he fet... Em sento vigilat!
SARA: Simplement m'agradaria sentir-me important per tu. M'agradaria que confiessis més en mi i compartissis més coses.
MARC: I tu podries entendre que no sempre vull parlar de tot, que de vegades necessito aire. No vull haver de justificar sempre el que faig.
SARA: Potser tens raó, però si poguéssim parlar-ho sense discutir... No vull que això ens separi.
MARC: Parlem-ne amb calma. Vull que estiguem bé, però sense sentir-me pressionat. Et sembla bé?

Cada grup funcional triarà una de les dues escenes i realitzaran una pluja d'idees indicant els elements indicats a la Figura 1: la causa del conflicte (Exemple: gelosia, inseguretats, dependència, control... etc.), les seves conseqüències (agressivitat, falta de comunicació, empipament, desconfiança, inseguretat... etc.) i alternatives de comportament per a transformar aquestes situacions de conflicte en relacions saludables. S'instarà la reflexió

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

sobre el/s actiu/s externs (familiar, escolar, comunitari) o actiu/s personals que poden facilitar que el conflicte es resolgui de manera positiva. A continuació, es farà una passada en comú dels elements identificats per cada grup, amb el conseqüent debat generat a classe.

Figura 1. Pluja d'idees i identificació d'elements implicats al conflicte

Situacions que poden generar conflicte en la parella	Causa del conflicte	Conseqüències del conflicte	Alternatives per a transformar-les en relacions positives
•Exemple •Exemple •Exemple.....	•Exemple •Exemple •Exemple.....	•Exemple •Exemple •Exemple.....	•Exemple •Exemple •Exemple.....

ACTIVITAT 2. Representació d'escenes (joc de rol) sobre resolució de conflictes en la parella

En aquesta segona activitat, cada grup d'alumnes escriurà un guió nou d'una situació que reflexi un conflicte de parella amb dos finals alternatius, mitjançant la imaginació del grup i/o amb ajuda de la Intel·ligència artificial (IA), i a partir de la reflexió per a identificar els actius que contribueixin a resoldre els conflictes de parella de manera saludable. Per a això, els integrants del grup realitzaran una nova pluja d'idees sobre propostes de conflictes que poden sorgir en una relació de parella, seguint el mateix esquema anterior: causes, conseqüències i alternatives de comportament per a transformar aquestes situacions de conflicte en relacions saludables.

Cada grup gravarà una seqüència de vídeo en el qual ells mateixos actuïn de personatges mitjançant el joc de rol. Al vídeo s'hauran de gravar tres escenes diferents: una on es descriu breument un conflicte de parella, una segona amb un final sense resolució del conflicte, que perpetui les relacions de control i submissió, i una tercera i darrera en la qual es proposi una resolució positiva de la situació de conflicte

L'alumnat disposarà de temps en classe per a dissenyar el guió i estructura dels seus vídeos, que podran gravar en un espai exterior a l'aula o altres entorns, durant el seu temps lliure.

Els vídeos generats per cada grup funcional es lliuraran en Activitats del campus virtual. El lliurament la realitzarà només 1 membre del grup afegint el nom de la resta de participants.

Exposició grupal de les activitats

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

En el següent seminari de la següent setmana, es visualitzaran en classe els vídeos generats per cada grup. Es realitzarà un debat grupal després de la visualització de cadascun d'ells i a final de la sessió, en el qual es realitzarà una posada en comú de les causes identificades del conflicte, les conseqüències i els comportaments que consideren adequats per a la seva resolució.

Discussió

Els futurs programes de prevenció de la violència durant el festeig han de reforçar les capacitats de la població jove per reconèixer fonts de suport social i reduir al masclisme i la violència (Vives-Cases, 2021). D'una banda, la formació activa s'associa amb una major adquisició d'habilitats transversals d'estudiants universitaris d'infermeria. D'altra banda, atès que el gènere és un determinant de la salut, la inclusió de la perspectiva de gènere en l'abordatge dels problemes de salut requereix la consideració de les diferències existents en la socialització d'homes i dones, ja que determinaran la diferència en els valors, actituds i conductes, les desigualtats en el poder i en l'accés als recursos i la divisió sexual en el treball (Borrell & Artarcoz, 2008). Atès que existeixen diferències de socialització entre homes i dones, és necessari també tenir en compte la perspectiva de gènere en aquesta mena d'intervencions.

Conclusions

D'una banda, es requereix desenvolupar programes d'intervenció i prevenció de la violència en la parella entre població adolescent i jove. D'un altra banda, es requereix sensibilitzar i formar en la detecció de la VG als futurs professionals sanitaris des de la formació de grau.

Aquesta intervenció es podria aplicar a altres assignatures del Grau de Infermeria i altres graus. Com a impacte de major abast, es pot traslladar la intervenció al context educatiu amb adolescents a través del Programa Salut i Escola (PSiE) dels Departaments d'Educació i de Salut de la Generalitat de Catalunya.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES:

BIBLIOGRAFIA

Ayala A, Vives-Cases C, Davó-Blanes C, Rodríguez-Blázquez C, Forjaz MJ, Bowes N, DeClaire K, Jaskulska S, Pyżalski J, Neves S, Queirós S, Gotca I, Mocanu V, Corradi C, Sanz-

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

Barbero B. (2021) Sexism and its associated factors among adolescents in Europe: Lights4Violence baseline results. *Aggress Behav*;47(3):354-363. doi: 10.1002/ab.21957.

Borrell C, Artazcoz L (2008). Las desigualdades de género en salud: retos para el futuro. *Revista española de salud pública*, 82(3), 241–249.

Briones-Vozmediano B; Otero-García L, Gea-Sánchez M, De Fuentes S, García-Quinto M, Vives-Cases C, Maquibar A (2022). A qualitative content analysis of nurses' perceptions about readiness to manage intimate partner violence. *J Adv Nurs*, 78(5):1448-1460. doi: 10.1111/jan.15119. Epub 2021 Dec 2.

Davó Blanes MC, Ferrer Cascales R, Albaladejo Blázquez N, Pérez-Martínez N, Soares P, Sánchez M, Zafra T, Sanz-Barbero B, Vives-Cases C. «Filmemos juntos para vernos en un nuevo presente» programa de promoción de las relaciones equitativas en el ámbito escolar. Alicante,: Universidad de Alicante, 2019. Disponible en: https://publicaciones.ua.es/libro/lights-camera-and-action-against-dating-violence_112722/

Oliva A et al (2011). Desarrollo positivo adolescente y los activos que lo promueven: un estudio en centros docentes andaluces. Junta de Andalucía. Consejería de Salud, . ISBN (13): 978-84-694-4377-4. Disponible en: https://personal.us.es/oliva/DES_POS_ACTIVOS_PROMUEVEN.pdf

Pérez-Martínez V, Sanz-Barbero B, Ferrer-Cascales R, Bowes N, Ayala A, Sánchez-SanSegundo M, Albaladejo-Blázquez N, Rosati N, Neves S, Vieira CP, Jankowiak B, Jaskulska S, Waszyńska K, Vives-Cases C. (2022). Evaluation of the lights4violence program: reduction in machismo and acceptance of violence among adolescents in Europe. *BMC Public Health*, 3;22(1):426. doi: 10.1186/s12889-022-12770-4.

Portela-Romero M, Cinza-Sanjurjo S, Conde-Sabarís P, Lozano Díez I, Rodríguez Calvo M. Conocimiento y experiencia en violencia de género de las/os tutoras/es médicas/os y residentes de medicina de familia de Galicia. *Medicina de Familia. SEMERGEN*. 2020;46(8):538-44.

Potter LC, Morris R, Hegarty K, García-Moreno C, Feder G. (2021) Categories and health impacts of intimate partner violence in the World Health Organization multi-country study on women's health and domestic violence. *International journal of epidemiology*. 50(2):652-662.

Rubio-Garay F, López-González MA, Carrasco MA, Javier Amor P (2017). Prevalencia de la Violencia en el Noviazgo: una Revisión Sistemática. *Papeles del psicólogo*, 37(1), 135. <https://doi.org/10.23923/pap.psicol2017.2831>

CONGRÉS CIDUI 2025: Docents d'avui per a la universitat del demà

Suárez-Cretton X, Castro-Méndez N, Muñoz-Vilches CG (2020). Uso de juego de roles con grabación de video para el desarrollo de la competencia de entrevistar en estudiantes de psicología. *Revista Electrónica Educare*; Vol. 24, Nº. 2.

Valdés Sánchez CA, García Fernández C, Sierra Díaz Á. Violencia de género: conocimientos y actitudes de las enfermeras en atención primaria (2016). *Atención Primaria*;48(10):623-31. Disponible en: 10.1016/j.aprim.2016.01.003

Vives-Cases C, Pérez-Martínez V, Davó-Blanes M, Sánchez-SanSegundo M, Gil-González D, G Abiétar D, Sánchez-Martínez F, Forcadell-Díez L, Pérez G, Sanz-Barbero B. (2021). Dating violence and associated factors among male and female adolescents in Spain. *PLoS One*. 2021 Nov 10;16(11):e0258994. doi: 10.1371/journal.pone.0258994. eCollection 2021.

Vives-Cases C, Sanz-Barbero B, Ayala A, Pérez-Martínez V, Sánchez-SanSegundo M, Jaskulska S, Antunes das Neves AS, Forjaz MJ, Pyżalski J, Bowes N, Costa D, Waszyńska K, Jankowiak B, Mocanu V, Davó-Blanes MC. (2021). Dating Violence Victimization among Adolescents in Europe: Baseline Results from the Lights4Violence Project. *Int J Environ Res Public Health*;18(4):1414. doi: 10.3390/ijerph18041414.